

PRIKKEL

NUMMER 135 ~ MAART 2021 ~ IN SAMENWERKING MET SAMANA EN DE VLAAMSE PIJNLIGA

Afgiftekantoor: Turnhout /// Vlaamse Pijnliga / Prikkel / verschijnt maandelijks, behalve in januari en juli /// Samana / Haachtsesteenweg 579 / Postbus 40 / 1031 Brussel

Prof. Maarten Moens

Individuele totaalaanpak van chronische (rug)pijn wint terrein

De werking van de behandeling van chronische rugpijn met een neurostimulator kan voortaan geval per geval nauwkeurig worden ingeschat middels een studie en een model ontwikkeld door Discover, een consortium van 19 pijncentra in België. Prof. Maarten Moens neurochirurg van het UZ Brussel en een van de voortrekkers van het project legt uit hoe deze bevindingen tot stand kwamen.

Volgens het UZ Brussel heeft 1 op de 3 patiënten na een rugoperatie nog altijd chronische pijn, het zogeheten Failed Back Surgery Syndrome (FBSS). Sinds de jaren tachtig kunnen deze patiënten gebruik maken van een neurostimulator, een soort zenuwpacemaker die hun lijden kan verlichten. In België wordt dit apparaat elk jaar bij duizend mensen geïmplantéerd om dit soort pijn te bestrijden, maar de doeltreffendheid ervan voor de patiënt was moeilijk te evalueren. Zo'n vier jaar geleden werd de aanzet voor de studie gegeven met de oprichting van het Discover-consortium dat 19 pijncentra over heel België groepeert.

Multidisciplinaire samenwerking

Het project bestond uit het vergaren van verschillende parameters van patiënten die in aanmerking zouden komen om een neurostimulator te laten implanteren en dit voor minstens 12 maanden na implantatie van de neurostimulator.

Professor Moens: "Belangrijk om weten is dat het onderzoek werd gedaan bij alle patiënten die gedurende die periode in die 19 centra in aanmerking kwamen, zonder onderscheid. Er werd niet gewerkt met inclusie- of exclusiecriteria."

Professor Moens benadrukt de uitstekende samenwerking tussen de verschillende implantatieteams in België en de constructieve relatie tussen neurochirurgen en anesthesiologen. "Die manier van werken werd

nationaal voor de eerste keer gelanceerd. Maar het belangrijkste punt is dat er naar de patiënten geluisterd werd. Via een voorafgaande studie hebben we hen gevraagd wat hun doelstellingen en verwachtingen waren. Met als doel om meer op maat van elke individuele patiënt te communiceren én de behandeling te zien als een manier om de doelstellingen van de patiënt te realiseren."

En dan blijkt dat patiënten niet zozeer pijnreductie voor ogen hebben. Datgene waar tot nu toe meestal de nadruk op lag. "Tot nu toe werd er vooral gefocust op pijnvermindering. Als de intensiteit van de pijn met zo'n 50 % kon verlaagd worden, was er sprake van een succes. Terwijl dat voor de chronische pijnpatiënten in de praktijk vaak helemaal geen verbetering van levenskwaliteit inhoudt. En dat is precies wat ze willen: zoveel mogelijk de draad van hun leven weer kunnen oppikken, kunnen deelnemen aan activiteiten of weer gaan werken. Iedereen wil natuurlijk verlost raken van zijn of haar pijn maar de echte behoefte is duidelijk ruimer." Een tweede onderzoek op Europees niveau bij mensen met chronische pijn bevestigde deze resultaten.

Een meer holistische aanpak

In de hoofdstudie werd daarom niet alleen het effect van de neurostimulator op de intensiteit van de pijn gemeten maar werd er ook gekeken naar alle effecten van de

behandeling die voor de patiënt zelf van belang zijn: de afbouw van de medicatie, de slaapkwaliteit, de mate waarin ze beperkt zijn in hun activiteiten en hun gezondheidsgebonden levenskwaliteit.

“Wie op alle vlakken een significante verbetering ervaart, beschouwen we als een holistische ‘responder’. Bij meer dan 50 % van de ondervraagde patiënten was dat het geval. Er waren bijvoorbeeld patiënten die 100% pijnverlichting hadden, dus helemaal geen pijn meer, maar die toch geen holistische responder waren. Omdat ze niet op alles goed scoorden. Het kan zijn dat je minder pijn hebt maar dat er geen verbetering in je activiteiten is of dat je meer pillen pakt. En dan ben je even ver van huis.”

“Iedereen wil natuurlijk verlost raken van zijn of haar pijn maar de echte behoefte is duidelijk ruimer.”

Prof. Dr. Maarten Moens: “De bedoeling is te evolueren naar een behandeling op maat van de patiënt, die vertrekt vanuit de realistische wensen van de patiënt.”

Prof. Moens en zijn team willen de pijnpatiënten holistisch benaderen. “Dat is van belang voor de opvolging. Zo vragen we niet alleen hoeveel pijn ze hebben maar ook hoe die pijn hun leven bepaalt. We houden rekening met factoren die van belang zijn voor de patiënt. Want er is verbetering mogelijk, op alle terreinen die er voor de patiënten toe doen. Jammer genoeg stelt de overheid nog altijd een pijnreductie van 50% voorop, als voorwaarde om een behandeling terug te betalen.”

Voorspellingsmodel

Of een behandeling of ingreep die de pijn kan verlichten bij een bepaalde patiënt zal aanslaan, kon tot voor kort niet nauwgezet ingeschat worden. Daar komt nu verandering in. Dr. Lisa Goudman, klinisch onderzoekster in het UZ Brussel, ontwikkelde op basis van de gegevens van de respondenten van het onderzoek een predictiemodel op maat van de patiënt en de behandelende arts met een uiterst hoge accuraatheid, sensitiviteit en specificiteit van ruim 90%. “Dat is

ongezien. Vandaar wellicht dat ons onderzoek ook het toonaangevend tijdschrift ‘Pain’ gehaald heeft. Door middel van een wiskundig model werd een vraagstuk uit de medische wereld verder uitgeklaard.”

Hierdoor kan het effect van de neurostimulator op de 4 elementen nu met 90% nauwkeurigheid worden voorspeld. “De resultaten laten een significante en blijvende pijnverlichting zien over een periode van 12 maanden bij patiënten met FBSS. Bovendien

“Patiënten met chronische pijn kunnen nu een realistisch beeld krijgen van wat ze kunnen verwachten over een periode van een jaar na de implantatie van een neurostimulator.”

verbetert de neurostimulator niet alleen de kwaliteit van de slaap en het dagelijks functioneren, maar vermindert hij ook het gebruik van pijnstillers.”

“Jammer genoeg stelt de overheid nog altijd een pijnreductie van 50% voorop, als voorwaarde om een behandeling terug te betalen.”

Het model laat toe aan de hand van enkele specifieke variabelen bekomen op de consultaties voor de inplanting, te voorspellen of een individuele patiënt nog voor implantatie van een neurostimulator een uitstekend holistisch resultaat kan verwachten een jaar na de inplanting. “Patiënten met chronische pijn kunnen nu een realistisch beeld krijgen van wat ze kunnen verwachten over een periode van een jaar na de implantatie van een neurostimulator. Op basis daarvan kunnen pijnpatiënten beslissen om al dan niet voor een behandeling te kiezen. De behandelende arts is bovendien in staat een meer gepersonaliseerde aanpak uit te werken, met positieve gevolgen voor de

patiënt. Het model kan toegepast worden bij de implantatie van een neurostimulator bij mensen met chronische lage rugpijn maar het geldt net zo goed voor tal van andere therapieën.”

De bedoeling is om zo te evolueren naar een behandeling op maat van de patiënt, die vertrekt vanuit de realistische wensen van de patiënt, waarbij de pijnspecialisten nauw samenwerken met andere disciplines zoals revalidatie, psychologen, arbeidsgeeskunde enz.

“Opiaten zijn zeer sterke pijnstillers, afgeleid van opium. Dit zijn geen onschuldige geneesmiddelen en worden best vermeden en/of afgebouwd als het kan.”

Minder opiaten

Een van de parameters die erbij werd betrokken om een totaalbeeld te krijgen van de impact op hun levenskwaliteit, was (de afbouw van) het medicatiegebruik. “Het gebruik van opiaten steeg de afgelopen tijd sterk, ook in de chronische pijnsetting. Deze zeer sterke pijnstillers, afgeleid van opium, zijn geen onschuldige geneesmiddelen en worden best vermeden en/of afgebouwd als het kan. In de studie werd de volledige medicatiegroep in kaart gebracht: anti-inflammatoire middelen, spierverslappers, anti-neuropatische middelen en opiaten maar ook middelen als Dafalgan. Die kregen allemaal een score waarbij opiaten een zwaarder gewicht kregen dan een Dafalgan bv. Uit ons onderzoek bleek dat het medicijngebruik zakt in zijn geheel en dat is een goede zaak. En een belangrijk element in onze totaalaanpak.”

Tekst: Carina Rooselaers

Foto's: VUB